

HOWARD SOUNES

FAB

Het leven van Paul McCartney

Vertaald door
Michèle Bernard,
Erik Bindervoet en
Robbert-Jan Henkes

Ambo|Amsterdam

INHOUD

I MET DE BEATLES

- 1 Een Liverpoolse familie 9
- 2 John 24
- 3 Hamburg 44
- 4 Londen 65
- 5 Beatlemania 86
- 6 Amerika 107
- 7 Yesterday 126
- 8 Eerste finale 146
- 9 Linda 169
- 10 Hello, Goodbye 191
- 11 Paul neemt het roer over 207
- 12 Vreemde vibraties 222
- 13 Luidende klokken 240
- 14 Artistieke meningsverschillen 263

II NA DE BEATLES

- 15 'Hij is geen Beatle meer!' 283
- 16 De nieuwe band 301
- 17 In the heart of the country 318
- 18 Het goede leven 339
- 19 De nor in 363
- 20 De jaren tachtig in 384

- 21 Trivial Pursuits 402
- 22 Het op een na beste 422
- 23 Muziek is muziek 442
- 24 Een driekwart hereniging 463
- 25 De liefdesdroom ervaren 480
- 26 Run Devil Run 498
- 27 Dat moeilijke tweede huwelijk 524
- 28 Toen Paul vierenzestig werd 544
- 29 Het altijd aanwezige verleden 561

Dankbetuigingen 587

Bronnen 591

Bibliografie 627

Fotoverantwoording 631

Register 633

I

MET DE BEATLES

1

EEN LIVERPOOLSE FAMILIE

Aan het begin van de weg

‘Op het eerste gezicht stellen ze misschien niet veel voor,’ zei Paul op volwassen leeftijd over zijn Liverpoolse familie, toen hij zo’n beetje overal geweest was en alles had gezien wat er op de wereld te zien was. ‘Het zijn doodgewone mensen, maar, mijn god, ze hebben wel iets – gezond verstand, in de waarste zin van het woord. Ik heb eindelijk veel mensen ontmoet, [maar] ik ben nog nooit zulke interessante, boeiende, of verstandige mensen tegengekomen als mijn Liverpoolse familie.’

Liverpool is niet alleen de geboorteplaats van Paul McCartney, het is ook de plek waar hij geworteld is, de bron van de muziek van de Beatles en van alles wat hij heeft gedaan sinds het uiteenvallen van die fantastische band. Liverpool, gesticht in 1207, was oorspronkelijk een kleine inham of *pool* aan de Mersey, vlak bij de plek waar die rivier uitmondt in de Ierse Zee, ongeveer 340 kilometer ten noorden van Londen. De havenstad werd in de zeventiende eeuw belangrijk als tussenschakel op de slavenroute tussen Afrika en Amerika. Na de afschaffing van de slavernij bleef de stad gedijen dankzij diverse andere handelsactiviteiten. Er werden prachtige nieuwe dokken gebouwd aan de rivieroever en dagelijks kwamen en gingen er oceaanstomers van en naar de Verenigde Staten. Terwijl het geld binnenstroomde in Liverpool, trokken de stadsbewoners een mini-Manhattan op bij de haven, met onder andere het Royal Liver Building, een overdadige wolkenkrabber, bekroond door twee bizarre koperen vogels die het symbool zijn geworden van deze zelfverzekerde, ietwat excentrieke stad.

Bijna driehonderd jaar lang trokken mannen en vrouwen massaal naar Liverpool op zoek naar werk, voornamelijk in en rondom de haven. Liverpool was en is nog steeds een hoofdzakelijk blanke arbeidersstad, met een

bevolking die voor een groot deel is opgebouwd uit de afstammelingen van de lagere arbeidersklasse uit het omliggende Lancashire, aangevuld met nieuwkomers uit Ierland, Schotland en Wales. Uit hun regionale accenten is in een soort stedelijke smeltkroes het ‘Scouse’ ontstaan, het karakteristieke Liverpoolse dialect met zijn eigenaardige, tamelijk grove uitspraak en zijn eigen grappige bargoens, dat gevoed en versterkt werd door de omstandigheid dat de ‘Scousers’ meestal dicht op elkaar woonden, in smalle straten met rijtjeshuizen van de rozerode zand- en baksteen uit de omgeving.

Rood is de kleur van Liverpool: het rood van zijn gebouwen, van zijn linkse politiek en van de Liverpool Football Club. Net als de stad een eigen kleur heeft, hebben de inwoners een geheel eigen karakter: het zijn vriendelijke, nieuwsgierige grappenmakers, ontzettend trots op hun stad en snel op hun teentjes getrapt als erop wordt afgegeven. En dat gebeurde Pauls hele leven lang, want Liverpools bloeitijd was al voorbij voordat hij werd geboren. In 1931 werd met 900.000 inwoners het hoogste bevolkingsaantal gehaald en daarna kwijnde Liverpool weg. De inwoners, onder wie Paul, moesten buiten de stad werk zoeken, zoals hun voorouders ooit juist naar de Merseyside kwamen om werk te vinden. De verlaten en vermoeide stad verslonsde en de sociale problematiek werd groter.

Owen Mohin, Pauls grootvader van moederskant, was een boerenzoon uit County Monaghan, ten zuiden van de huidige grens met Noord-Ierland, en het is waarschijnlijk dat er ook van vaderskant sprake was van Iers bloed. McCartney is een Schotse naam, maar vier eeuwen geleden hadden vele Schotse McCartneys zich in Ierland gevestigd om weer terug te keren naar het Britse vasteland tijdens de Ierse hongersnood, halverwege de negentiende eeuw. Pauls voorouders van vaderskant zaten waarschijnlijk tussen de spijtoptanten die rond deze tijd de Ierse Zee weer zijn overgestoken, op zoek naar voedsel en werk. Overgrootvader James McCartney werd hoogstwaarschijnlijk ook in Ierland geboren, maar kwam naar Liverpool om als huisschilder aan de slag te gaan. Met zijn vrouw Elizabeth stichtte hij een gezin in Everton, een voorstedelijke arbeiderswijk. Hun zoon Joseph, geboren in 1866 en Pauls grootvader, werkte in de handel in tabak, een van de belangrijkste importproducten van de stad. Hij trouwde met een meisje uit de buurt, Florence Clegg, en samen kregen zij tien kinderen, van wie Pauls vader de vijfde was.

Afgezien van Pauls ouders, heeft zijn hele Liverpoolse familie – zijn bloedverwanten, die Paul de *relies*, ‘de wantjes’, zou gaan noemen – voortdurend een belangrijke rol in zijn leven gespeeld en daarom is het wel de

moeite waard om zijn ooms en tantes beter te leren kennen. Het oudste kind van Joe en Flo heette John McCartney maar stond bekend als Jack. Pauls oom Jack was een grote, sterke man die als huurophaler werkte voor de Liverpool Corporation. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was hij blootgesteld aan een gasaanval, waardoor hij na thuiskomst met een iele, hese stem was gaan praten. Je moest je naar hem toe buigen om te verstaan wat hij zei en vaak vertelde hij een mop. De McCartneys waren grappenmakers en verhalenvertellers en hielden ontzettend van geintjes, woordspelletjes en algemene gekkigheid, wat allemaal naar voren kwam, met wisselend resultaat, toen Paul liedjes begon te schrijven. De typische familie McCartney-luim zit in 'Maxwell's Siver Hammer', 'Rocky Raccoon' en ook in 'Rupert and the Frog Song'.

Na Jack werd er nog een zoon geboren, die op jonge leeftijd overleed; toen kwam Edith (Edie), die trouwde met scheepssteward Will Stapleton, het zwarte schaap van de familie; een tweede dochter overleed op jonge leeftijd; daarna kwam Pauls vader, geboren op 7 juli 1902, James, die door iedereen Jim werd genoemd. Na hem kwamen drie meisjes: Florence (Flo), Annie en Jane, die Gin of Ginny werd genoemd, naar haar tweede naam Virginia. Ginny, die met timmerman Harry Harris trouwde, was Pauls lievelingsfamilielid, buiten zijn directe familie. Vlak na haar kwam de jongste zus Mildred (Milly), die weer werd gevolgd door Joe, de jongste telg, die bekendstond als 'Our Bloody Joe', een loodgieter die trouwde met Joan, die hen allemaal heeft overleefd. Terugkijkend herinnert Joan zich een familie die 'erg hecht' was; beminlijke, goed van de tongriem gesneden mensen die van gezelligheid hielden. De mannen waren slank, goed gekleed en redelijk knap om te zien. Pauls vader had fraaie wenkbrauwen die vragend boven zijn vriendelijke ogen stonden, wat hem de onderzoekende, onschuldige blik gaf die Paul heeft geërfd. De vrouwen waren wat steviger gebouwd en in veel opzichten de dominante persoonlijkheden, met name de geduchte tante Gin die door Paul wordt genoemd in 'Let 'em In' uit 1976. 'Ginny was overal voor in. Ze was een lekker gek mens,' zegt Mike Robbins, Pauls oom Mike (hoewel hij eigenlijk een aangetrouwde neef was). 'Het is een geweldige familie. Altijd lol.'

Muziek speelde een grote rol in het leven van de familie. Opa Joe speelde in fanfarekorpsen en moedigde zijn kinderen aan om muziek te maken. Met verjaardagen, Kerstmis en oud en nieuw verzamelde iedereen zich met een drankje in de hand rond de piano om liedjes te zingen. Het instrument, gekocht bij North End Music Stores (NEMS), waarvan de familie Epstein eigenaar was, werd bespeeld door Jim McCartney. Niet ge-

hinderd door de doofheid aan zijn rechteroor had hij zichzelf op het gehoor piano leren spelen. Hij speelde ook trompet, 'tot z'n tanden eruit vielen', zoals Paul altijd zegt. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was Jim semiprofessioneel met muziek bezig. Hij richtte een dansband op, de Masked Melody Makers, later de Jim Mac's Band geheten, waarin zijn oudere broer Jack trombone speelde. Andere familieleden deelden in de feestvreugde en brachten enthousiaste vertolkingen van 'You've Gone' en 'Stairway to Paradise' ten gehore in de danszalen van de Merseyside. Jim verzon ook deuntjes, hoewel hij te bescheiden was om zichzelf liedjeschrijver te noemen. Er waren nog meer connecties met de showbusiness: Joe Mac zong in een barbershopkoor en Jack had een vriend die in het Pavilion Theatre werkte. Via hem konden de broers backstage komen om artiesten als Max Wall en Tommy Trinder te zien optreden. Ook werkte Jim als jongeman korte tijd in het theater, waar hij programmaboekjes verkocht en het licht deed, en Ann McCartneys dochter Bett trouwde met de eerdergenoemde Mike Robbins, een tweederangs variétéartiest die om de andere zin een grap maakte ('Het variété lag op sterven, en mijn act heeft het om zeep geholpen'). Het was een familie met een vleugje schmink.

Jims vaste baan was saai en slecht betaald. Hij was verkoper bij de katoenhandelaren A. Hannay & Co., die een indrukwekkend handelskantoor aan de Old Hall Street hadden. Een van Jims collega's was een kantoorclerk genaamd Albert Kendall. Deze trouwde met Jims zus Milly en werd zo Pauls oom Albert (voor een deel de inspiratiebron voor nog een van Pauls hits uit de jaren zeventig, 'Uncle Albert/Admiral Halsey'). Misschien lag het wel aan het feit dat Jim het zo goed naar zijn zin had met zijn band en zijn uitdijende familie, maar hoe dan ook, hij wachtte met trouwen tot hij bijna veertig was. Tegen die tijd was Engeland weer in oorlog. Jim had het geluk gehad dat hij in de Eerste Wereldoorlog te jong was om in dienst te moeten, en nu had hij het geluk dat hij te oud was voor de Tweede. Hij raakte wel zijn baan bij Hannay's kwijt, maar ging overdag aan de slag in een vliegtuigfabriek en 's nachts zat hij bij de brandwacht. Aan het begin van de oorlog was de Liverpoolse haven een belangrijk doelwit voor de Duitsers en bijna elke nacht vielen er brandbommen. In die vreselijke tijd, toen de Luftwaffe boven hun hoofd hing en Adolf Hitlers legers klaarstonden om Frankrijk binnen te vallen, ontmoette Jim McCartney zijn toekomstige bruid en Pauls moeder, Mary.

Mary Mohin was de dochter van de Ier Owen Mohin, die zijn vaderland had verlaten om in Glasgow te gaan werken. Vervolgens verhuisde hij naar Liverpool, waar hij trouwde met Mary Danher en met haar vier kin-

deren kreeg: een dochter die Agnes heette en als kind overleed, de jongens Wilfred en Bill, die de bijnaam Bombhead kreeg, en Pauls moeder Mary, die op 29 september 1909 werd geboren in de Liverpoolse buitenwijk Fazakerley. Toen Mary tien was, overleed haar moeder. Haar vader ging terug naar Ierland en vond een nieuwe bruid, Rose, die hij meenam naar Liverpool en met wie hij nog twee kinderen kreeg. Hij overleed in 1933, nadat hij zijn geld grotendeels had verbrast aan drank en gokken. Mary, die niet goed overweg kon met Rose, ging al op jonge leeftijd het huis uit om een verpleegstersopleiding te volgen. Ze ging op kamers bij Harry en Ginny Harris in West Derby. Op een dag nam Ginny Mary mee op visite naar haar moeder Florence, die weduwe was, in haar huurhuis van de woningcorporatie ('corpy') aan Scargreen Avenue in Norris Green. Daar maakte Mary kennis met Jim, de vrijgezelle broer van Ginny. Toen het luchtalarm ging, leerden Jim en Mary elkaar noodgedwongen beter kennen in de schuilkelder. Kort daarna trouwden ze.

Opmerkelijk genoeg is Paul McCartney voortgekomen uit een gemengd huwelijk. Pauls vader was namelijk protestants en zijn moeder katholiek, in een tijd dat de Liverpoolse arbeidersklasse in sektarische kampen was verdeeld. Er waren regelmatig botsingen tussen protestanten en katholieken, vooral op 12 juli als de Orangemen hun jaarlijkse Oranjemars hielden ter ere van de overwinning van Willem III op de Ieren in 1690. St. Patrick's Day kon ook uitlopen op straatgeweld, zoals mede-Merseysider Ringo Starr zich herinnert: 'Op 17 maart, St. Patrick's Day, sloegen alle protestanten de katholieken in elkaar omdat zij een mars hielden en op 12 juli, Orangeman's [sic] Day, sloegen alle katholieken de protestanten in elkaar. Zo ging dat toen in Liverpool, de hoofdstad van Ierland, zoals iedereen altijd zegt.' De aardige Jim McCartney was agnostisch en hij heeft zijn vrouw blijkbaar haar zin gegeven toen ze op 15 april 1941 trouwden, want ze zijn in de St. Swithin's Roman Catholic Chapel in de echt verbonden. Jim was 38, zijn bruid 31. Die avond was er een luchtaanval op de haven. De sirene loeide om 22.27 uur en het pasgetrouwde stel moest opnieuw hun toevlucht zoeken in een schuilkelder. Er vielen bommen op Garston, waarbij acht mensen om het leven kwamen voordat het sein veilig gegeven werd. De *Blitz* op Liverpool werd in de daaropvolgende maanden heviger en hield in januari 1942 op. Engeland had zijn zwaarste uur doorstaan en Mary McCartney was in verwachting van een van 's lands grootste zonen.

JAMES PAUL MCCARTNEY

Hoewel de Luftwaffe was gestopt met de bombardementen tegen de tijd dat hij werd geboren, op donderdag 18 juni 1942, was James Paul McCartney, beter bekend onder zijn tweede naam, toch een echte oorlogsbaby. Toen Paul in de luiers lag, stonden de kranten dagelijks bol van de berichten over de oorlog: het Britse leger was bijna helemaal omsingeld door Duitse troepen bij Tobruk in Noord-Afrika; de Amerikaanse marine had net de slag bij Midway gewonnen; de Duitsers drongen diep door in Russisch grondgebied aan het oostfront; en aan het thuisfront overwoog de regering van premier Winston Churchill om kolen op de lange lijst met producten die op de bon gingen te zetten. Voor Liverpool was de Blitz voorbij, maar de oorlog zou nog drie jaar duren en het land zou nog veel leed en ontberingen te verduren krijgen.

Zijn ouders waren in een katholieke kerk getrouwd, dus Paul werd katholiek gedoopt, en wel in de St. Philomenakerk, op 12 juli 1942, de dag van de Oranjemarsen. Misschien was het puur toeval, maar je kunt je afvragen of Mary McCartney en haar priester, pater Kelly, deze dag speciaal hadden uitgekozen om de zoon van een protestant te dopen en zo een zieltje voor Rome te winnen. Hoe dan ook, Paul zou net als zijn vader opgroeien met een vaag, niet-belijdend geloof en zelden of nooit naar de kerk gaan. Twee jaar later werd er een tweede zoon geboren, Michael, Pauls enige broer. De twee jongens waren typische broers: close, maar van tijd tot tijd konden ze elkaar ook in de haren vliegen.

Paul was drie en Mike één toen de oorlog voorbij was. Pa hervatte zijn werk in de katoenhandel, maar ma's werk was, anders dan gebruikelijk, belangrijker voor het gezin. Na de verkiezingen van 1945 kwam de hervormende Labourpartij van Clement Attlee aan de macht. Zijn regering riep de National Health Service (NHS) in het leven, een systeem van gratis gezondheidszorg voor iedereen. Mary McCartney was de vleesgeworden NHS, een betrekkelijk goed betaalde, door de staat opgeleide vroedvrouw die van huis uit werkte om bevallingen in de buurt te verzorgen. Het gezin verhuisde regelmatig in de Merseyside, en heeft in Anfield, Everton, West Derby en aan de overzijde van de rivier op de Wirral (een schiereiland tussen Liverpool en Noord-Wales) gewoond. Soms huurden ze kamers, soms woonden ze in bij familieleden. In 1946 werd Mary gevraagd te komen werken in een nieuwbouwwijk in Speke, ten zuiden van de stad, en zo kwamen de McCartneys te wonen aan de Western Avenue 72, een woning die de vierjarige Paul ging beschouwen als zijn eerste echte huis.

Liverpool had al heel lang te kampen met woningnood. Een aanzienlijk deel van de bevolking woonde tot in de jaren vijftig in sloppenwijken. Afgezien van dit historisch gegroeide probleem waren er ook nog eens duizenden mensen dakloos geraakt door de bombardementen. In de nasleep van de oorlog werden vele Liverpoolse gezinnen tijdelijk ondergebracht in prefabwoningen aan de randen van de stad, terwijl de Liverpool Corporation woningen in grote nieuwbouwwijken bouwde en verhuurde aan de plaatselijke inwoners. Veel van deze bouwactiviteiten vonden plaats in Speke, een vlak, halflandelijk gebied tussen Liverpool en het kleine, afgelegen vliegveld van de stad. Tegelijkertijd werden er grote industrieterreinen aangelegd, zodat er in wezen een nieuwe stad ontstond. De McCartneys kregen een nieuw ‘corpy’ huis, met drie slaapkamers, aan de hoofdverkeersweg die vandaag de dag leidt naar het Liverpool John Lennon Airport. Aan het eind van de jaren veertig was dit een modelwijk voor nieuwe ‘huizen gemaakt voor helden’. Omdat er te veel aanmeldingen waren op de plaatselijke lagere school moest Paul, met veel andere kinderen, met de bus naar de Joseph Williams Primary in het nabijgelegen Childwall. Klasgenoten herinneren zich nog vaag een vriendelijke jongen met een bolle toet en een goed gevoel voor humor. Op een klassenfoto staat Paul er keurig gekleed en duidelijk gelukkig en zelfverzekerd bij. Het waren inderdaad gelukzalige tijden voor de jonge McCartney. Hun nieuwe huis in de buitenwijk lag vlak bij de bossen en graslanden, die hij verkende met het *Observer Book of Birds* in de aanslag en een voorraadje boterhammen met jam op zak. Blijve avonturen die zouden terugkomen in een liedje van de Beatles:

*Find me in my field of grass,
Mother Nature's son,
Swaying daisies sing a lazy song beneath the sun.*
(‘Mother Nature’s Son’)

’s Avonds stond ma te koken, terwijl pa zijn pijp rookte en de krant las, of in de tuin werkte en ondertussen zijn wijsheden en grapjes met de jongens deelde. Er werden spelletjes gedaan met broer Mike en ze hadden lol om radioprogramma’s van de BBC, zoals hoorspelen en komedieshows. Omdat ze meer tijd met haar zoons wilde doorbrengen, stopte Mary in 1950 met haar werk als vroedvrouw, en moesten de McCartneys het huis aan Western Avenue uit. Ze verhuisden naar Ardwick Road 12, anderhalve kilometer verderop, een iets minder heilzame plek in een wijk die nog in aanbouw was. Een pluspunt van het nieuwe huis was dat het tegenover een

speeltuin met schommels lag. De vindingrijke Mary vond een baan als verpleegster aan huis en gebruikte de bergruimte als kantoortje. Een van Jims klusjes in huis was het bevestigen van hun huisnummer aan een houten plaat naast de deurbel. Toen Paul decennia later met zijn eigen zoon James langskwam, zag hij tot zijn verrassing en genoegen dat het huisnummer van zijn vader er nog steeds hing. De vrouw die het huis op dat moment huurde, verwelkomde de McCartneys, maar klaagde tegen Paul dat ze werd lastiggevallen door Beatlesfans die haar huis regelmatig bezochten als onderdeel van een 'Beatlesbedevaart naar Liverpool'. Ze maakten foto's door haar voorraam en knipten takjes van haar ligusterhaag. Paul vroeg voor de grap, met een knipoog naar James, of ze zich niet vereerd voelde.

'Nee,' zei ze onomwonden. 'Ik ben het zat!'

Haar beproeving is een van de bewijzen voor het feit dat de Beatles, naast Elvis Presley, het onderwerp zijn geworden van de meest obsessieve cultus in de populaire muziek.

HET ZWARTE SCHAAP

Zoals we hebben gezien, waren de McCartneys een grote, hechte familie die genoot van elkaars gezelschap en regelmatig bijeenkwam voor feesten en partijen. Jim begroette zijn naaste verwanten normaal gesproken met een ferme handdruk, een brede lach en een van zijn aforismen. 'Leg daar maar neer,' zei hij dan terwijl hij in je hand kneep, 'als het een ton weegt.' Wat dit betekende was niet helemaal duidelijk, maar je kreeg wel het idee dat Jim een man van stavast was. En als de kleintjes na zo'n begroeting hun hand weer terug hadden, merkten ze vaak dat Jim stiekem een muntje in hun handpalm had gestopt. Jim was gul. Hij was ook eerlijk, zoals alle McCartneys over het algemeen waren. Het waren geen *scallies* (ruwe of onbetrouwbare Scousers), met uitzondering van oom Will dan.

Als je bedenkt hoe lang Paul McCartney al beroemd is en hoe gedetailleerd zijn leven is bestudeerd, dan is het verbazingwekkend dat het schandalige verhaal over het zwarte schaap van de McCartneyfamilie nooit verteld is. Maar hier komt het. In 1924 trouwde tante Edie, pa's zus, met Alexander William Stapleton, een steward die bij iedereen bekendstond als Will. Na het overlijden van Florence McCartney trokken Edie en Will in haar huurwoning aan Scargreen Avenue en Paul zag zijn oom Will regelmatig tijdens familiebijeenkomsten. Iedereen wist dat Will 'niet zo'n

frisse jongen' was, aldus een van de familieleden. Will was erom berucht dat hij flessen drank pikte op familiefeestjes en ook wel grotere diefstallen pleegde. Hij stal routinematig spullen van de schepen waarop hij werkte. Bij een gedenkwaardige gelegenheid liet Will aan Edie weten dat zij en Ginny hem moesten ophalen als zijn schip in de haven van Liverpool was aangemeerd. Gin vroeg zich af waarom haar zwager per se wilde dat zij erbij was. Daar kwam ze achter toen Will haar over het hek begroette. Volgens Ginny zoende Will haar onverwacht op de lippen en duwde hij met zijn tong een gesmokkelde diamanten ring in haar mond. Dat was nog niet alles. Toen hij langs de douane ging, gaf Will zijn vrouw een zak met wasgoed waarin nieuw zijden ondergoed voor haar verborgen zat en Ginny gaf hij een sok – zo gaat het verhaal – met daarin een met chloroform verdoofde papegaai.

Will pochte altijd dat hij ooit iets op touw zou zetten waardoor hij nooit meer zou hoeven te werken. Dit werd een McCartneyfamiliegrap. Jack McCartney maakte er een gewoonte van om *relies* die hij in de stad tegenkwam fluisterend aan te spreken met: 'Ik zie dat Will Stapleton terug is van zijn reis.'

'Is dat zo?' vroeg het familielid dat zich vooroverboog om Jacks hese stem te kunnen horen.

'Ja, ik zag de Mauretania* net, halverwege Dale Street.' Alle gekheid op een stokje: Will heeft inderdaad een grote stunt uitgethaald, eentje die sensationeel genoeg was om de voorpagina van de *Liverpool Evening News* te halen, en zelfs *The Times* in Londen, tot grote schande van de familie.

Will werkte als bagagesteward op de ss Apapa, tijdens een doodgewone oversteek tussen Liverpool en West-Afrika. De uitgaande vracht bestond in september 1949 onder andere uit zeventig kratten nieuw gedrukte bankbiljetten, bestemd voor de British Bank in West-Afrika. De kratten met geld, met omgerekend naar nu een waarde van vele miljoenen, waren verzegeld en opgeborgen in de kluis van het schip. Will en twee bemanningsleden, koksmaat Thomas Davenport en scheepsbakker Joseph Edwards bedachten een plan om wat van dit geld te ontvreemden. Schijnbaar was het Davenports idee geweest, en had hij Stapleton erbij gehaald om te helpen met het afvijlen van de scharnieren van de kluis, de pennen eruit te slaan en de deur uit de scharnieren te tillen. Vervolgens stalen ze de inhoud van één krat: tienduizend West-Afrikaanse bankbiljetten, die in 1949 precies tienduizend pond waard waren, bijna driehonderdduizend

* Een van de grootste schepen van de wereld.

euro nu. De dieven vervingen het gestolen geld door papieren handdoeken, geleverd door Edwards, verzegelden het krat en hingen de deur terug. Toen de vracht in Takoradi aan de Goudkust werd gelost, leek er niets aan de hand en de Apapa voer weer verder. Pas toen de kratten werden gewogen in de bank en één krat te licht bleek te zijn, werd er alarm geslagen.

De Apapa had inmiddels Lagos bereikt, waar de dieven een deel van hun gestolen geld uitgaven voor ze weer aan boord gingen om terug naar Engeland te varen. Toen het schip in Liverpool aanlegde, kwam de Britse politie aan boord. Davenport en Edwards werden meteen gearresteerd. Edwards bekende en zei dat ook Stapleton erbij betrokken was. 'Jullie schijnen alles al te weten. Het heeft geen zin om het nog langer te ontkennen,' zou oom Will bij zijn arrestatie hebben gezegd tegen de rechercheurs. Het verhaal verscheen op de voorpagina van de Liverpoolse *Evening Express*, wat betekende dat de hele familie zou worden aangekeken op wat Will had uitgespookt.

'Jezus, dat is dat stomme plannetje waar-ie het altijd over had!' riep tante Ginny uit.

Stapleton en zijn medebemanningsleden bekenden in de rechtszaal schuld aan diefstal op zee. Stapleton gaf aan dat zijn aandeel in de buit maar vijfhonderd pond was geweest. Hij zei dat hij hem begon te knijpen toen hij zag dat de kapitein de kluis inspecteerde op de terugreis. 'Daarom heb ik meteen het restant van die vijfhonderd pond door de patrijspoort in zee gegooid. Ik heb dat aan Davenport verteld en die noemde me een stomkop en zei dat hij wel de gok met de rest van het geld wilde wagen.' De rechter veroordeelde oom Will tot drie jaar gevangenisstraf, net als Davenport. Edwards kreeg achttien maanden.

De politie heeft maar een klein deel van het gestolen geld teruggevonden. Misschien hadden Davenport en Stapleton inderdaad de rest in de Atlantische Oceaan gegooid, zoals ze beweerden, maar binnen de McCartneyfamilie ging het gerucht dat Will een deel van het vermiste geld ergens had liggen. Er werd gefluisterd dat de politie hem scherp in de gaten hield nadat hij ontslagen was uit de gevangenis. Toen de rechercheurs uiteindelijk genoeg hadden gekregen van het toezicht, zette Will de bloemetjes buiten en kocht hij onder andere het eerste televisietoestel op Scargreen Avenue.

OPGROEIEN

Zoals zoveel andere Britten, kochten Pauls ouders hun eerste tv in 1953, om te kunnen kijken naar de kroning van hun nieuwe vorstin, de zevenentwintigjarige Elizabeth II, iemand die Paul nog vaak zou tegenkomen in de jaren die voor hem lagen. Jongeheer McCartney onderscheidde zich toen hij een van de zestig Liverpoolse schoolkinderen was die een opstelwedstrijd over de kroning wonnen. 'De dag van de kroning' door Paul McCartney (leeftijd: tien jaar en tien maanden) was een vaderlandslievend eerbetoon aan een 'lieftallige jonge koningin' die hem, zoals het lot had bepaald, op een dag zou ridderen tot sir Paul.

Door het winnen van de prijs liet Paul al zien dat hij een intelligente jongen was, en dat werd bevestigd aan het eind van zijn tijd op de Joseph Williams Primary, toen hij met goed gevolg de Eleven Plus aflegde. Dit was een toelatingsexamen dat Britse schoolkinderen deden als ze elf of twaalf jaar oud waren, en dat de eerste grote splitsing in hun schoolloopbaan betekende. Degenen die voor het examen zakten, gingen naar het lager beroepsonderwijs, waar jongens en meisjes werden opgeleid tot arbeider of voor ander lager geschoold werk. De minderheid die de Eleven Plus haalde, ging naar het voortgezet onderwijs, waar de leerlingen werden voorbereid op een hogere of universitaire opleiding. Paul had het examen zo goed gedaan dat hij werd geselecteerd voor Liverpools beste middelbare school, die zelfs doorging voor een van de beste openbare scholen in Engeland.

Het Liverpool Institute, oftewel de Inny, keek uit over Liverpool vanaf een hoger gelegen plek op Mount Street, naast de kolossale nieuwe anglicaanse kathedraal, ontworpen door sir Giles Gilbert Scott en waarschijnlijk het grootste gebouw van Liverpool. De eerste steen werd gelegd in 1904 en het zou tot 1978 duren voordat de kerk voltooid was. Hoewel het een werk in uitvoering was, werd de kathedraal al aan het begin van de jaren vijftig in gebruik genomen. Kort daarna had Paul geprobeerd in het koor van de kathedraal te komen. (Hij werd niet uitgekozen en ging in plaats daarvan zingen bij het koor van de St. Barnabaskerk aan Penny Lane.) In de schaduw van deze indrukwekkende kathedraal had de Inny toch een eigen, bescheiden grandeur. Het was een fraai, laat-*georgian* gebouw met een ingang die werd geflankeerd door sierlijke stenen zuilen. De school had een fraaie reputatie, als het instituut dat de slimste jongens van de stad de beste start in het leven gaf. Veel leerlingen gingen na de Inny naar Oxford of Cambridge en de school heeft beroemde schrijvers,

wetenschappers, politici en zelfs een paar sterren uit de showbusiness voortgebracht. De beroemste van hen, voor Paul, was de komiek Arthur Askey (1900-1982). Paul zat aan zijn tafel.

Toen hij er in september 1953 voor het eerst naar binnen liep, in zijn nieuwe zwarte jasje en groen-zwart gestreepte schoolstropdas, was Paul behoorlijk onder de indruk van zijn nieuwe school. Nu hij naar de Inny ging, verruilde hij dagelijks de buitenwijk voor het veel dynamischere stadshart van Liverpool, en vanzelfsprekend werd iedere nieuwe jongen overdonderd door het woelige leven op een school met zo'n duizend leerlingen, onder toezicht van in zwarte gewaden gehulde leraren die er niet voor terugdeinsden een stok te gebruiken om brutale jongens in het gareel te houden. De leerlingen zetten het hun betaald door hun autoritaire leraren kleurrijke en meestal spottende bijnamen te geven. J.R. Edwards, de gevreesde rector, stond bekend als de Bas, een afkorting van 'Bastard'. (Paul zou later beseffen dat het eigenlijk 'best een toffe peer' was.) Andere leraren stonden bekend als Cliff Edge ('Kliprand'), Sissy Smith (een verwijfde leraar Engels, familie van John Lennon), schele Squinty Morgan, schimmelige Funghi Moy en onkruid Weedy Plant. 'Hij zag er onkruidachtig uit en zijn achternaam was Plant. Arme kerel,' aldus Steve Norris, die in dezelfde tijd als Paul op de Inny zat en later minister voor de Tory's zou worden.

De A-afdeling was voor de slimste jongens, die Latijn en Grieks kregen. Een lichtend voorbeeld en jaargenoot van Paul was Peter 'Perfect' Sissons, die later nieuwslezer werd bij de BBC. De C-afdeling was voor jongens die goed in bètavakken waren. Paul deed de B-afdeling, gericht op moderne talen. Hij leerde Duits en van 'Fanny' Inkley, de enige lerares op school, kreeg hij Spaans. Paul had het geluk dat hij een uitstekende leraar Engels had, Alan 'Dusty' Durband, schrijver van een standaardwerk over Shakespeare. Hij bracht zijn leerlingen belangstelling bij voor Chaucer door hen kennis te laten maken met de seksueel getinte passages in *The Canterbury Tales*. 'Toen raakten we ook geïnteresseerd in de andere gedeeltes, dus het was een slimme gast.' Pauls andere lievelingsvakken waren tekenen en handvaardigheid, ook toen hij volwassen was nog hobby's van hem. Voordat de muziek zijn leven in denderde, werd Paul als een van de beste kunstenaars van de school beschouwd. Vreemd genoeg deden de muzieklessen van Neddy Evans hem niets. Hoewel zijn vader er bij Paul op aandrong om noten te leren lezen, heeft Paul nooit geleerd wat die puntjes betekenden. 'Ik heb [op school] eigenlijk helemaal niks geleerd [over muziek].' Toch hield hij van de Inny en later moest hij erkennen dat de school hem goed op weg had geholpen in het leven. 'Het gaf je het ge-

weldige gevoel dat de wereld daarbuiten lag te wachten om veroverd te worden, dat de wereld een hele grote plek was die je op de een of andere manier van daaruit kon bereiken.’

Op de Inny kreeg Paul de bijnaam Macca, een naam die de tand des tijds heeft doorstaan. De vrienden die Macca op de Inny maakte waren onder andere John Duff Lowe, Ivan ‘Ivy’ Vaughan (op dezelfde dag geboren als Paul) en Ian James, die dezelfde smaak had als het ging om programma’s op de radio, zoals de nieuwe en anarchistische *Goon Show*. Op het schoolplein was Macca ‘altijd verhalen aan het vertellen of hij nam de programma’s van de avond ervoor met je door,’ herinnert James zich. ‘Hij had altijd een groepje om zich heen. Hij kon goed verhalen vertellen, [en] hij had een beetje een pesterig gevoel voor humor.’ Twee andere leerlingen van de school zouden een bijzondere betekenis krijgen. De een was een slimme jongen met een smal gezicht, genaamd Neil ‘Nell’ Aspinall, die bij Paul in de klas zat met tekenen en Engels. Hij zou de roadmanager van de Beatles worden. De ander was een magere jongen die een jaar jonger was dan Paul en George heette.

George Harrison, geboren op 25 februari 1943,* was de jongste zoon in een arbeidersgezin met vier kinderen uit het zuiden van Liverpool, woonachtig in een corpy-huis aan Upton Green 25, Speke. Zijn moeder heette Louise en zijn vader Harold, kortweg Harry, buschauffeur van beroep. In de bus naar huis leerden Paul en George elkaar pas echt kennen en raakten ze goed aan de praat toen ze merkten dat ze allebei belangstelling hadden voor muziek. Paul was net daarvoor begonnen met trompet spelen. ‘Ik kwam erachter dat hij een trompet had en hij ontdekte dat ik een gitaar had en toen hebben we afgesproken,’ herinnerde George zich. ‘Ik was ongeveer dertien. Hij was waarschijnlijk dertien, bijna veertien. (Hij was altijd negen maanden ouder dan ik. Zelfs nu, na al die jaren is hij nog steeds negen maanden ouder!)’ Zoals deze opmerking al aangeeft, heeft George altijd het gevoel gehad dat Paul op hem neerkeek en, hoewel hij snel van de tongriem gesneden was en slim genoeg om überhaupt toegelaten te worden tot de Inny, herinneren schoolgenoten zich George als iemand die minder indruk maakte dan Paul. ‘Het staat mij bij dat George Harrison zo stom als het achtereind van een varken was – en volslagen oninteressant,’ zegt Steve Norris botweg. ‘Ik denk niet dat er iemand was die dacht dat George ooit iets zou voorstellen. Een beetje sloom, weet je wel [met een

* Soms wordt wel beweerd dat Harrison op 24 februari is geboren, maar op zijn geboortedatum staat overlijdensakte staat duidelijk 25 februari vermeld.

Scouse-arbeidersaccent]; een beetje *Weet je wel, weet je niet-achtig.*'

De McCartneys moesten opnieuw verhuizen door ma's werk, dit keer naar een nieuwe corpy-woning in Allerton, een prettige buitenwijk, dichterbij de stad. Het adres was Forthlin Road 20, een rijtjeshuis in een compact huizenblok van baksteen met kleine voor- en achtertuintjes. Je kwam binnen door een glazen voordeur met daarachter een hal met een parketvloer en een trap. De huiskamer zat links en was voorzien van een kolenkachel. Daarnaast kwam de tv te staan. De piano zetten ze tegen de achterste muur, die was behangen met blauw chinoiseriebehang. Door klapdeuren kwam je in de kleine eetkamer met aan de rechterkant de keuken en een gang die weer in de hal uitkwam. Boven waren er drie slaapkamers met een badkamer en toilet in huis, een voorziening waarvan het gezin nog niet eerder had kunnen genieten. Paul pikte de achterkamer in, die uitkeek op de opleidingsschool van de politie, broer Mike kreeg een kleinere kamer. De lichtknoppen waren van bakeliet, op de vloeren lag linoleum, het houtwerk was 'bedrijfskleurig beige' (magnolia), de drempel Liverpool's rood. Dit nieuwe huis was uitermate geschikt voor de McCartneys en de eerste paar maanden dat ze hier woonden, heeft Paul in zijn hoofd geïdealiseerd tot een McCartneygezinsidylle: de jongen gezellig en tevreden met zijn vriendelijke, pijnprokende vader, zijn grappige jongere broertje en de liefste mama van de hele wereld, een vrouw die hard werkte om andere kinderen ter wereld te brengen en toch ook tijd had voor haar eigen kinderen. Paul beschouwde zijn moeder bijna als een madonna:

*Lady Madonna, children at your feet,
Wonder how you manage to make ends meet.
(‘Lady Madonna’)*

Wat er hierna gebeurde is het bepalende moment in Paul McCartneys leven geweest, een tragedie die des te wranger werd, omdat het gezin net in hun nieuwe droomhuis was getrokken in de verwachting dat ze er jarenlang gelukkig zouden zijn. Zijn moeder werd ziek en vervolgens werd er borstkanker bij haar geconstateerd. Het heeft er de schijn van dat Mary wist dat de vooruitzichten niet goed waren en dat ze dit geheim heeft gehouden, in elk geval voor haar kinderen. Op een dag, in de zomer van 1956, trof Mike zijn moeder huilend in de slaapkamer aan. Toen hij vroeg wat er aan de hand was, antwoordde ze: 'Niets, schatje.'

Aan het einde van oktober 1956 werd Mary opgenomen in het Northern Hospital, een mistroostig gebouw in Leeds Street, waar ze werd ge-

opereerd. Het was geen geslaagde operatie. Paul en Mike moesten uit logeren naar Everton, naar oom Joe en tante Joan. Jim had geen auto, dus Mike Robbins, die stofzuigers verkocht als hij geen optredens in het theater had, gaf Jim steeds een lift in zijn busje naar het ziekenhuis. 'Hij probeerde zich groot te houden. Hij wist dat zijn vrouw op sterven lag.' Uiteindelijk werden de jongens meegenomen naar het ziekenhuis om afscheid te nemen van hun moeder. Paul zag bloed op haar lakens. Mary had tegen een familielid gezegd dat ze haar jongens zo graag had zien opgroeien. Paul was 14, Mike was 12. Hun moeder overleed op 31 oktober 1956, het was Halloween, op zevenenveertigjarige leeftijd.

Tante Joan herinnert zich dat Paul zijn verdriet niet openlijk toonde toen hij het nieuws te horen kreeg. Die avond speelden de broers zelfs heel luidruchtig met elkaar in de logeerkamer achter. 'Mijn dochter sliep op een kampeerbedje,' zegt Joan, 'en de jongens sliepen in een tweepersonsbed in de slaapkamer achter in het huis en ze trokken de armen van een teddybeer af.' Toen Paul wel over zijn moeders dood sprak, deed hij dat door vrij onbeholpen aan zijn vader te vragen hoe ze het nu moesten redden zonder haar inkomen. Dit soort verhalen wordt wel eens aangehaald als bewijs van Pauls gebrek aan inlevingsvermogen, en het is waar dat hij wel vaker in zijn leven onhandig zou reageren als hij met de dood werd geconfronteerd. Het is ook waar dat jonge mensen zich vaak gevoelloos gedragen als ze oog in oog met het verlies van een dierbare komen te staan. Zij weten niet wat de dood inhoudt. In de loop der jaren werd echter wel duidelijk dat op die herfstavond in 1956 Pauls wereld was ingestort. De voortijdige dood van zijn moeder was een trauma dat hij nooit is vergeten en ook nooit helemaal te boven is gekomen.